II

(Muud kui seadusandlikud aktid)

MÄÄRUSED

KOMISJONI DELEGEERITUD MÄÄRUS (EL) 2021/930,

1. märts 2021,

millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 575/2013 regulatiivsete tehniliste standarditega, milles täpsustatakse kõnealuse määruse artikli 181 lõike 1 punktis b ja artikli 182 lõike 1 punktis b osutatud majanduslanguse laadi, raskusastet ja kestust

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrust (EL) nr 575/2013 krediidiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmise kohta, ([1]) eriti selle artikli 181 lõike 3 kolmandat lõiku ja artikli 182 lõike 4 kolmandat lõiku,

ning arvestades järgmist:

(1) Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 181 lõike 1 punkti b kohaselt peavad krediidiasutused ja investeerimisühingud kasutama reitinguklasside või kogumitega seotud riskiparameetrite kvantifitseerimisel majanduslanguse puhul asjakohaseid makseviivitusest tingitud kahjumäära sisehinnanguid, kui need hinnangud on konservatiivsemad kui pikaajaline keskmine. Samuti nõutakse kõnealuse määruse artikli 182 lõike 1 punktis b, et krediidiasutused ja investeerimisühingud kasutaksid majanduslanguse puhul asjakohaseid ümberhindlustegurite sisehinnanguid, kui need hinnangud on pikaajalisest keskmisest konservatiivsemad.

(2) Võttes arvesse eri portfellide eripärasid, peaksid krediidiasutused ja investeerimisühingud tegema majanduslanguse eraldi kindlaks iga määruse (EL) nr 575/2013 artikli 142 lõike 1 punktis 2 määratletud riskipositsioonide liigi puhul.

(3) Teatavat liiki riskipositsiooni majanduslanguse laad tuleks kindlaks teha selliste majandusnäitajate kogumi alusel, mida peetakse sellele riskipositsiooni liigile omase majandustsükli selgitavateks muutujateks või näitajateks. Selline kogum peaks hõlmama nii makromajanduslikke kui ka krediidiriskiga seotud näitajaid. Sellega tagatakse, et võrreldavate riskipositsioonide puhul teevad krediidiasutused ja investeerimisühingud üldiselt kindlaks sama majanduslanguse.

(4) Kuigi realiseerunud makseviivitusest tingitud kahjumäärade ja realiseerunud ümberhindlustegurite tase võib majanduslanguse tõttu olla pikaajalisest keskmisest oluliselt kõrgem, ei tohiks majanduslangusele iseloomulikke tingimusi käsitada stressitestimisel kasutatud tingimustega samaväärsetena. Stressitestimisel kasutatavad tingimused võivad olla karmimad ja kasutada äärmuslikumaid stsenaariume, mis ei põhine tingimata ajaloolistel vaatlustel. Määruses (EL) nr 575/2013 ja seda täiendavates delegeeritud õigusaktides on asjakohaselt sätestatud stressitestide tegemine vajalikel juhtudel ning sätted, mis käsitlevad makseviivitusest tingitud kahjumäära ja ümberhindlustegurite sisehinnanguid, ei sisalda sellist stressitestimise nõuet. Majanduslanguse kindlakstegemine makseviivitusest tingitud kahjumäära ja ümberhindlustegurite sisehinnangute jaoks peaks aga põhinema varasematel majandustingimustel.

([1]) ELT L 176, 27.6.2013, lk 1.

(5) Majanduslanguse raskusaste tuleks kindlaks teha kõige halvemate 12 kuu väärtuste alusel, mida on asjaomasel varasemal perioodil täheldatud majandusnäitajate kogumi puhul, mis iseloomustab asjaomase riskipositsiooni liigi majanduslanguse laadi. Iga kogumisse kuuluva majandusnäitaja puhul tuleks kasutada kõige halvemat 12 kuu väärtust, sest sellega saavutatakse tasakaal stabiilsuse ja asjaomasel perioodil täheldatud kõige halvemate tingimuste tuvastamise vahel. See lähenemisviis valiti, kuna 12 kuu vaatlemine on lihtne ja ka seetõttu, et sellest pikem keskmine võiks majandusnäitaja puhul täheldatud ebasoodsaid tingimusi näidata leebemana. Lühema perioodi väärtused (näiteks kvartaalsed) võivad sõltuda hooajalistest mõjudest. Teisest küljest võivad pikema perioodi väärtused, näiteks 36 kuu keskmised väärtused, varjata halbu tingimusi.

(6) Isegi igal aastal esitatavate majandusnäitajate puhul ei pruugi need 12 kuud, mida näitaja kajastab, olla kõigil juhtudel samad. Mõned näitajad kajastavad kalendriaastat, mõned majandus- või maksuaastat jne. Seepärast peaks nii kord aastas kui ka sagedamini esitatavate majandusnäitajate puhul olema võimalik kasutada majanduslanguste tuvastamiseks 12-kuulisi perioode, mis algavad ükskõik millal aasta jooksul.

(7) Arvestades, et teatavat liiki riskipositsioonid võivad hõlmata eri ettevõtjate, sektorite või geograafiliste piirkondadega seotud nõudeid, võib teatava riskipositsioonide liigi puhul majanduslangus hõlmata kas üht või mitut eraldiseisvat langusperioodi. Langusperioodi tuleks käsitada kindla ajavahemikuna, mil asjaomase majandusnäitaja 12 kuu väärtus on kõige halvem. Kui kahe või enama majandusnäitaja puhul täheldatud kõige halvema 12 kuu väärtusega seotud tipptasemed või madalseisud saavutatakse üheaegselt või vahetult üksteise järel, tuleks kõik need majandusnäitajad seostada sama langusperioodiga. Põhjus, miks majanduslanguse jooksul lubatakse rohkem kui ühe selge langusperioodi olemasolu, on tagada, et iga asjakohast majandusnäitajat võetakse arvesse, kui tehakse kindlaks mittekattuvad langusperioodid, mida tuleb analüüsida majanduslangusega seotud makseviivitusest tingitud kahjumäära ja ümberhindlustegurite hindamise kontekstis.

(8) Liigse keerukuse vältimiseks koostatakse loetelu majandusnäitajatest, mida tuleb kõikidel juhtudel arvesse võtta. Lähtudes konkreetsete portfellide eripärast, tuleks krediidiasutustelt ja investeerimisühingutelt ka nõuda, et nad võtaksid arvesse täiendavaid majandusnäitajaid, mis on konkreetse riskipositsioonide liigi majandustsüklit selgitavad muutujad või näitajad.

(9) Portfellide suure geograafilise ja sektorilise mitmekesisuse tõttu ei ole võimalik ette näha täpseid andmeallikaid, mida tuleb kasutada iga loetletud näitaja puhul igas maailma jurisdiktsioonis ja igas sektoris. Lisaks on krediidiasutustel ja investeerimisühingutel juba määruse (EL) nr 575/2013 kohane kohustus kasutada usaldusväärseid andmeid ja kehtestada usaldusväärsed süsteemid kõigi riskiparameetrite hindamise valideerimiseks. Sellest tulenevalt peavad krediidiasutused ja investeerimisühingud igal juhul tõendama näitajate väärtuste saamiseks kasutatud andmeallikate täpsust ja usaldusväärsust. Seetõttu ei ole käesolevas määruses vaja sätestada konkreetseid eeskirju kasutatavate andmeallikate kohta.

(10) Krediidiasutused ja investeerimisühingud peaksid kasutama asjakohaseid usaldusväärseid andmeallikaid, kuid neilt ei tohiks nõuda kättesaadavate majandusnäitajate jaoks andmete hankimist, kui selle kulud on ebaproportsionaalsed, võttes arvesse nii näitaja liiki kui ka vaadeldava riskipositsioonide liigi olulisust võrreldes portfelli muude riskipositsioonide liikidega.

(11) Majandusnäitajaid tuleb kaaluda vajadusepõhiselt kas vastavalt nende väärtusele või selle muutustele, võttes arvesse seda, kuidas majandusnäitajat tavaliselt esitatakse ja mil määral see suudab tsüklilisust paljastada.

(12) Majandusnäitaja tuleks lisada asjaomaste majandusnäitajate kogumisse üks kord iga jurisdiktsiooni või vajaduse korral väiksema geograafilise piirkonna kohta, mis esindab vaadeldava riskipositsioonide liigi olulist osa. Sellega tagatakse, et näitajate kogum kajastab õiglaselt sellesse riskipositsioonide liiki kuuluvate nõuete geograafilist jaotust. Sarnast reeglit tuleks kohaldada iga tööstussektori suhtes, mis esindab olulist riskipositsioonide liigi osa. Krediidiasutustel ja investeerimisühingutel peaks olema lubatud käsitada jurisdiktsioone või sektoreid majanduslanguse kindlakstegemisel ühe rühmana ainult juhul, kui eri jurisdiktsioonides või eri tööstussektorites on majandusnäitajate realiseerunud väärtused liikunud tugevalt koos.

(13) Tuleks täpsustada varasemat perioodi, mille jooksul tuleb konkreetse majandusnäitaja väärtusi uurida. Igale majandusnäitajale tuleks kehtestada vaikeperiood 20 aastat. Sellega tagatakse, et ajalooline vaatlusperiood hõlmab vähemalt kahte majandustsüklit. Kui aga need 20 aastat ei sisalda piisavalt halbu väärtusi, peaksid krediidiasutused

ja investeerimisühingud vaatlema andmeid tagasiulatuvalt pikema aja jooksul. Väärtusi tuleks pidada „mitte piisavalt halbadeks“, kui majandusnäitaja varieeruvus kõnealuse 20-aastase vaatlusperioodi jooksul ei kajasta selle näitaja tõenäolist varieeruvust tulevikus.

(14) Lihtsuse ja võrreldavuse huvides peaks langusperioodi pikkus olema vähemalt 12 kuud. Täpsete tulemuste tagamiseks tuleks kõnealust perioodi käsitleda minimaalsena. Krediidiasutused ja investeerimisühingud peaksid kohaldama pikemat perioodi, kui langusperioodiga seotud majandusnäitajate kõige halvemad väärtused osutavad pikemale majanduslangusele. Langusperioodi kestus peaks kajastama pigem asjaomasele riskipositsioonide liigile omaseid tsüklilise käitumise ebasoodsaid tingimusi kui majanduse struktuurseid muutusi, mis avaldavad pikaajalist mõju majandusnäitajate väärtustele.

(15) Määruses (EL) nr 575/2013 sätestatud makseviivitusest tingitud kahjumäärade ja ümberhindlustegurite hindamise nõuete kohaselt peavad krediidiasutused ja investeerimisühingud dokumenteerima oma reitingusüsteemide ülesehituse ja toimimise üksikasjad (sealhulgas majanduslanguse kindlakstegemise protsesside ülesehitus) ning säilitama tõendid, mis tõendavad vastavust kõnealuses määruses sätestatud hindamisnõuetele. Lisaks on määruses (EL) nr 575/2013 nõutud, et krediidiasutused ja investeerimisühingud vaataksid oma makseviivitusest tingitud kahjumäära ja ümberhindlustegurite hinnangud ning nende hinnangute tegemiseks vajalikud sisendandmed läbi uue teabe saamise korral ja igal juhul vähemalt kord aastas.

(16) Käesoleva määruse sätted on tihedalt seotud, kuna need käsitlevad sellise majanduslanguse laadi, raskusastet ja kestust, mis mõjutab kahte erinevat riskiparameetrit, mida mõlemat kasutatakse sisereitingute meetodi kohaldamisel, st makseviivitusest tingitud kahjumäära ja ümberhindlustegurite sisehinnanguid. Selleks et tagada, et nii sätted, mis on vajalikud majanduslanguse kindlakstegemiseks makseviivitusest tingitud kahjumäära hindamisel, kui ka sätted, mis on vajalikud majanduslanguse kindlakstegemiseks ümberhindlustegurite hindamisel, on järjepidevad ja jõustuvad samal ajal ning et tagada lihtne juurdepääs kõnealustele sätetele, on soovitav käsitleda määruse (EL) nr 575/2013 artikli 181 lõikega 3 ette nähtud regulatiivseid tehnilisi standardeid ja artikli 182 lõikega 4 ette nähtud regulatiivseid tehnilisi standardiid ühes määruses.

(17) Võttes arvesse koostoimet muude liidu õigusaktidega, mis on olulised makseviivitusest tingitud kahjumäära ja ümberhindlustegurite sisehinnangute seisukohast, tuleks käesoleva määruse kohaldamise kuupäeva edasi lükata kuni 1. jaanuarini 2021. Eelkõige peavad krediidiasutused ja investeerimisühingud järgima muudetud olulisuse piirmäära, mille on kehtestanud pädevad asutused kooskõlas komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2018/171 ([2]).

(18) Käesolev määrus põhineb regulatiivsete tehniliste standardite eelnõul, mille Euroopa Pangandusjärelevalve on komisjonile esitanud.

(19) Euroopa Pangandusjärelevalve on vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1093/2010 ([3]) artiklile 10 viinud läbi avalikud konsultatsioonid käesoleva määruse aluseks olevate regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu kohta, analüüsinud võimalikku seonduvat kulu ja kasu ning küsinud arvamust kõnealuse määruse artikli 37 kohaselt loodud pangandussektori sidusrühmade kogult,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Majanduslanguse laadi, raskusastme ja kestuse kindlakstegemine

1. Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 181 lõike 1 punkti b või artikli 182 lõike 1 punkti b kohaldamisel tehakse iga kõnealuse määruse artikli 142 lõike 1 punktis 2 määratletud riskipositsioonide liigi puhul kindlaks majanduslangus.

([2]) Komisjoni 19. oktoobri 2017. aasta delegeeritud määrus (EL) 2018/171, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 575/2013 seoses regulatiivsete tehniliste standarditega, mis käsitlevad tähtajaks tasumata krediidi iseloomuga nõude olulisuse piirmäära (ELT L 32, 6.2.2018, lk 1).

([3]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1093/2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Pangandusjärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/78/EÜ (ELT L 331, 15.12.2010, lk 12).

2. Teatava riskipositsioonide liigi majanduslanguse kindlakstegemiseks kohaldatakse järgmisi kriteeriume:

a) majanduslanguse laadi iseloomustab selliste majandusnäitajate kogum, mis on liigitatud selle riskipositsioonide liigi seisukohast asjakohaseks vastavalt artiklis 2 sätestatud kriteeriumidele (edaspidi „asjaomane näitajate kogum“);

b) raskusastme seisukohast osutab majanduslangusele kõige halvem 12 kuu väärtus (edaspidi „kõige halvem 12 kuu väärtus“), mida täheldatakse asjaomase näitajate kogumi iga majandusnäitaja puhul varasemal perioodil, mis on selle majandusnäitaja jaoks artikli 3 kohaselt kindlaks määratud (edaspidi „kohaldatav periood“);

c) majanduslangus koosneb ühest või mitmest eraldi langusperioodist, mis hõlmab asjaomasesse näitajate kogumisse kuuluvate majandusnäitajate kõige halvemate 12 kuu väärtuste tipptasemeid ja madalseise, kusjuures iga selline periood on artikli 4 kohaselt kindlaks tehtud kestusega (edaspidi „langusperioodi kestus“).

3. Lõike 2 punkti b kohaldamisel võivad 12-kuulised perioodid, mida majandusnäitaja väärtused kajastavad, alata kohaldatava perioodi jooksul mis tahes hetkel.

4. Lõike 2 punkti c kohaldamisel:

a) on langusperiood periood, mille jooksul majandusnäitaja jõuab oma kõige halvema 12 kuu väärtuseni;

b) kui erinevate, märkimisväärses korrelatsioonis majandusnäitajate puhul saavutatakse kõige halvemate 12 kuu väärtustega seotud tipptasemed või madalseisud samaaegselt või vahetult üksteise järel, tuleb langusperioode, mil need näitajad saavutavad oma kõige halvema 12 kuu väärtuse, käsitleda ühe langusperioodina, mis hõlmab kõigi nende näitajate kõige halvemaid 12 kuu väärtusi.

Artikkel 2

Asjaomane näitajate kogum

1. Teatava riskipositsioonide liigi puhul liigitatakse asjaomasteks järgmised majandusnäitajad:

a) kõigi riskipositsioonide liikide puhul:

   i) sisemajanduse koguprodukt (SKP);

   ii) töötuse määr;

   iii) väliselt kindlaks tehtud makseviivituse koondmäärad (olemasolu korral);

   iv) väliselt kindlaks tehtud krediidikahju koondmäärad (olemasolu korral);

b) lisaks punktis a loetletud majandusnäitajatele:

   i) äriühingute või väikeste ja keskmise suurusega jaeettevõtjate (VKEd) vastu olevate nõuete puhul sektori- või valdkonnapõhised indeksid;

   ii) äriühingute või jaesektori võlgnike vastu olevate elamukinnisvaraga seotud nõuete puhul eluasemehinnad või eluaseme hinnaindeksid;

   iii) äriühingute või jaesektori VKEdest võlgnike vastu olevate ärikinnisvaraga seotud nõuete puhul ärikinnisvara hinnad või ärikinnisvara hinnaindeksid ning ärikinnisvara rendihinnad või ärikinnisvara rendihinnaindeksid;

   iv) muude kui alapunkti i, ii või iii alla kuuluvate jaenõuete puhul kodumajapidamiste võlakoormus ja eraisikute kasutatav tulu (olemasolu korral);

   v) eriotstarbeliste nõuete puhul:

      — kinnisvara puhul vastavalt vajadusele kas kinnisvara hinnad või kinnisvara hinnaindeksid, kinnisvara rendihinnad või elamu- või ärikinnisvara või tööstusomandi rendihinnaindeksid;

      — projektide rahastamise puhul tarnitud alustoodete hinnad;

— objektide rahastamise puhul tagatise asjaomase liigi või liikide indeksid;

— kauba rahastamise puhul asjaomase kaubaliigi hinnad või hinnaindeksid;

vi) krediidiasutuste ja investeerimisühingute vastu olevate nõuete puhul finantskrediidi indeksid;

c) lisaks punktides a ja b loetletud majandusnäitajatele mis tahes muud näitajad, mis on asjaomasesse riskipositsioonide liiki kuuluvate nõuete majandustsüklit selgitavad muutujad või näitajad.

2. Lõike 1 kohaselt teatavasse riskipositsioonide liiki kuuluvate nõuete jaoks kindlaks määratud majandusnäitajad kajastavad seda liiki nõuete geograafilist ja vajaduse korral sektoripõhist jaotust.

Selleks lisatakse asjaomasele näitajate kogumile majandusnäitaja järgmiselt:

a) üks kord iga jurisdiktsiooni kohta või vajaduse korral üks kord iga jurisdiktsiooni geograafilise piirkonna kohta, mis esindab selle riskipositsioonide liigi olulist osa, ning

b) vajaduse korral üks kord iga sektori kohta, mis esindab selle riskipositsioonide liigi olulist osa.

Kui teise lõigu kohaselt lisatavad majandusnäitajad näitavad tugevat koosliikumist eri jurisdiktsioonides või asjakohasel juhul jurisdiktsiooni eri geograafilistes piirkondades, või kui see on asjakohane, eri sektorites, võib valida ühise majandusnäitaja, mis kajastab neid jurisdiktsioone, geograafilisi piirkondi või sektoreid üldiselt.

Artikkel 3

Kohaldatava perioodi kindlaksmääramine

Artikli 1 lõike 2 punkti b kohaldamisel on majandusnäitaja suhtes kohaldatav varasem periood 20-aastane periood, mis lõpeb kuupäeval, mil krediidiasutus või investeerimisühing teeb vastavalt käesolevale määrusele kindlaks majanduslanguse. Kui aga majandusnäitaja varieeruvus selle 20-aastase perioodi jooksul ei kajasta selle näitaja tõenäolist varieeruvust tulevikus, on selle näitaja suhtes kohaldatav varasem periood nii pikk, et see võimaldab esitada väärtused, mis seda tõenäolist varieeruvust esindavad.

Artikkel 4

Majanduslanguse kestus

Artikli 1 lõike 2 punkti c kohaldamisel tehakse langusperioodi kestus kindlaks järgmiselt:

a) artikli 1 lõike 4 punkti b alla kuuluval juhul peab üksik langusperiood olema nii pikk, et katta kõik selle ühe langusperioodiga seotud eri majandusnäitajate puhul täheldatud kõige halvemate 12 kuu väärtustega seotud tipptasemed või madalseisud;

b) kõikidel juhtudel, olenemata sellest, kas need kuuluvad artikli 1 lõike 4 punkti b kohaldamisalasse või mitte, kui kohaldataval perioodil täheldatud asjaomase majandusnäitaja või asjaomaste majandusnäitajate 12 kuu väärtused ei kaldu märkimisväärselt kõrvale näitaja kõige halvemast 12 kuu väärtusest kohaldatavasse perioodi kuuluval konkreetsel pideval ajavahemikul, peab langusperiood olema piisavalt pikk, et kajastada kõnealuse majandusnäitaja või kõnealuste majandusnäitajate puhul täheldatud raskusastme pikemat kestust;

c) kõikidel juhtudel, olenemata sellest, kas need kuuluvad artikli 1 lõike 4 punkti b kohaldamisalasse, kui majandusnäitajal või -näitajatel on tipptasemed või madalseisud, mis esinevad kõrvuti tipptasemete või madalseisusega, mis on seotud kõnealuse majandusnäitaja või kõnealuste majandusnäitajate puhul kohaldatava perioodi jooksul täheldatud kõige halvemate 12 kuu väärtustega, ning kui need järjestikused tipptasemed ja madalseisud ei kaldu kohaldatava perioodi jooksul märkimisväärselt kõrvale selle näitaja või nende näitajate puhul täheldatud kõige halvemast 12 kuu väärtusest ning need järjestikused tipptasemed ja madalseisud on seotud samade üldiste majandustingimustega, peab langusperiood olema piisavalt pikk, et kajastada kogu pikemat perioodi, mil neid järjestikuseid tipptasemeid ja madalseise täheldatakse;

d) artikli 1 lõike 4 punkti a alla kuuluval juhul, kui ei kohaldata ei käesoleva artikli punkti b ega punkti c, on langusperiood 12-kuuline periood, mida kajastab kõige halvem 12 kuu väärtus.

Artikkel 5

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolevat määrust kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2021.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 1. märts 2021

Komisjoni nimel
president
Ursula VON DER LEYEN